

GRØN SUCCES

LOKAL OMSTILLING DER RYKKER

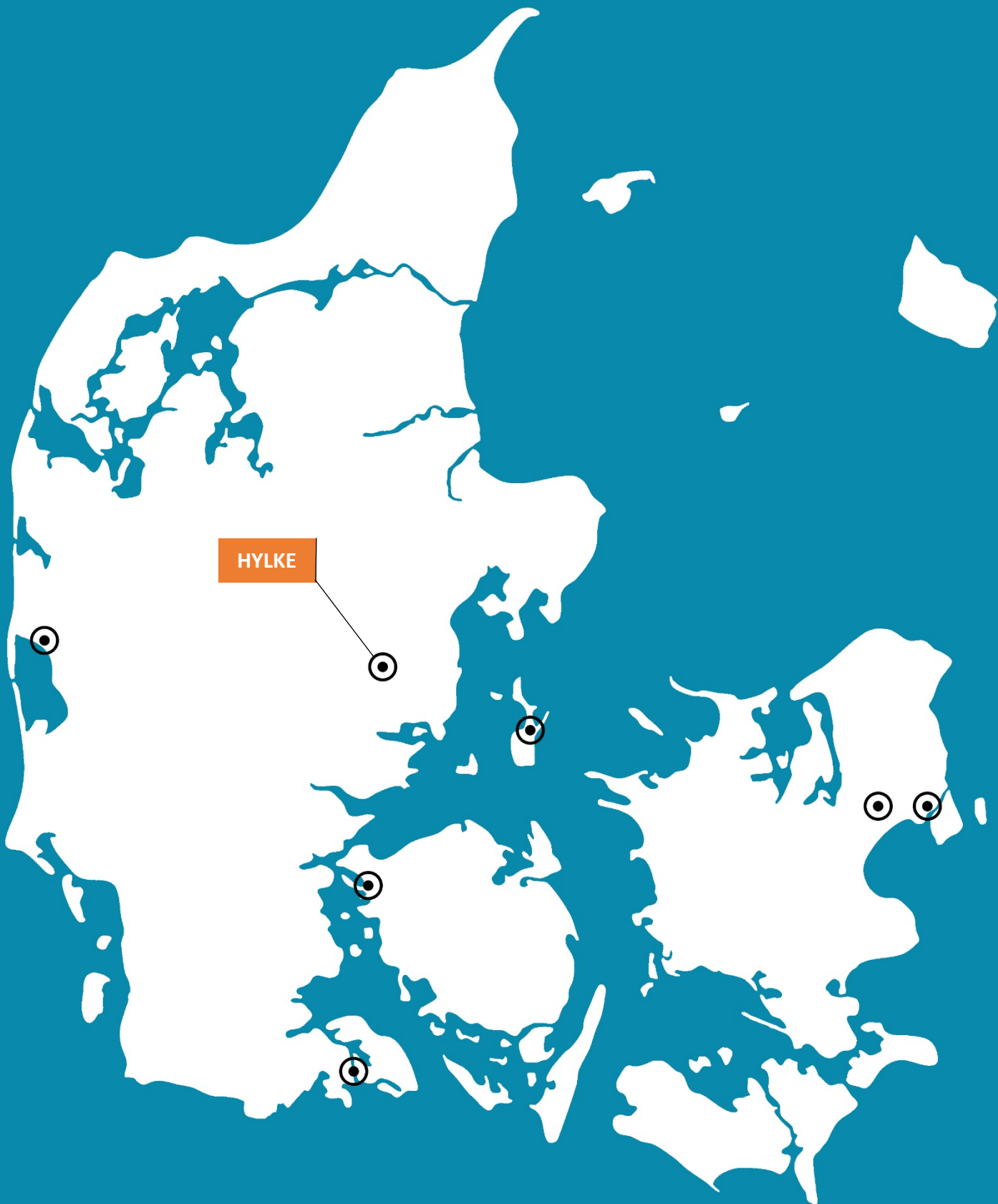
HYLKE

ÅRETS VARMEPUMPEBY 2016

Skanderborg

Hylke – Europæisk varmepumpeby 2016

Som en del af en borgerdreven redning af den lokale skole, fik skolen installeret fire varmepumper. Varmeløsningen bredte sig derfra til købmanden og resten af landsbyen, hvor nu ca. 20 af husene er opvarmet med varmepumper.

Baggrund

Denne beskrivelse af Hylke – Europæisk varmepumpeby 2016 - er en del af en serie casebeskrivelser af succesfulde lokale grønne omstillingsprojekter.

Formålet med casebeskrivelserne er at inspirere til etablering af nye og flere lokale grønne projekter.

Til hver af casebeskrivelserne er der produceret en kort film, som du kan se på www.grønsucces.dk

Læsevejledning

Denne casebeskrivelse er inddelt i seks forskellige afsnit, som kan læses selvstændig. Hvis man fx kun er interesseret i projektets forløb, eller hvilke resultater der blev opnået, kan man springe direkte til disse afsnit.

Afsnittene er inddelt på følgende måde:

Projektets forløb

Beskrivelse af projektets forskellige faser - fra idé til drift.

Drivkraft / Motivation

Hvor kom inspirationen til projektet fra? Hvad fik aktørerne til at igangsætte netop dette projekt?

Lokale forudsætninger

Områdets lokale styrker, samarbejder og/eller en kultur som fremmede projektet. Samt hvilke styrkepositioner – socialt og økonomisk – der findes i området.

Aktører og ressourcer i området

Hvem tog initiativ til projektet, fordelingen af rollerne aktørerne imellem og hvilke kompetencer de involverede har.

Økonomi

Hvordan projektet blev finansieret?

Resultater

Projektets resultat. Blev alle de tiltænkte tiltag realiseret, styrkede projektet det lokale fællesskab, og har det været en platform for andre projekter?

Anbefalinger

Generelle anbefalinger til, hvordan man lokalt kan gennemføre succesfulde omstillingsprojekter. De er blevet til på baggrund af denne case og de andre cases, der indgår i projektet *Grøn Succes - lokal omstilling der rykker*.

Projektets forløb

En ekstraordinær frivillig indsats fra beboerne i landsbyen Hylke førte til, at den lokale skole blev reddet. I processen fik de skabt et multihus opvarmet af varmepumper.

Kimen til udbredelsen af varmepumper i landsbyen Hylke skal findes i det utrolig store arbejde beboerne har gjort for at bibeholde den lokale skole og få et samlingspunkt i et lokalt multihus.

Fakta om Hylke landsby

- Ca. 400 indbyggere
- Ca. 170 huse inden for byskiltet
- Ca. 800 borgere i Hylke Sogn
- En lokal købmand
- Et forsamlingshus
- Et Multihus
- En skole og en børnehave
- To fodboldbaner, to tennisbaner og en multibane
- En krolfbane og et ridecenter.

Skolens historie

Hylke Skole er etableret i 1721, blev centralskole i 1909 og nedlagt i 1978.

Seks år efter nedlæggelsen arrangerede Skanderborg Kommune en række lokale fremtidsværksteder.

I Hylke foreslog man at genåbne skolen, da landsbyen havde brug for noget, der gav liv. Folk var begyndt at flytte fra Hylke.

Kommunen sagde ja, og Hylke Skole genopstod i de gamle bygninger som en anneksskole til Virring Skole for 0. til 2. klasse. Det kickstartede en opblomstring med unge tilflyttere.

Lukningstruet igen

I 2010 så Landsbyrådet, at en lukning af skolen indgik i kommunens sparekatalog, bl.a. fordi den var dyr at vedligeholde. Skolen lå i en gammel bygning, som var i dårlig stand.

Landsbyrådet og engagerede borgere ville ikke acceptere en lukning. De startede derfor Hylke Skoles støtteforening, som blev enige om at lave en kampagne mod lukningen.

Kampagnen satte fokus på de positive historier ved et lille landsbysamfund som Hylke, som havde brug for skolen for at holde på - og tiltrække - børnefamilier.

Støtteforeningen lykkedes med kampagnen, og Hylke Skole blev taget af kommunens spareplan.

Penge til renovering af skolen

For ikke igen at ende i en situation, hvor den gamle nedslidte skole blev lukningstruet, tog Hylke Skoles støtteforening initiativ til at gøre noget ved bygningerne. Derfor udarbejdede de et renoveringsforslag til kommunen.

Efter en længere udvalgsproces vedtog Byrådet i Skanderborg kommune i 2012 at afsætte 4,6 mio. kr. i budgettet til renovering af skolen i 2015.

Prioritering af renoveringstiltag

4,6 mio. kr. var slet ikke nok til at få hele Hylke Skole renoveret op til nuværende bygningskrav for undervisningsfaciliteter. Det ville kræve i omegnen af 20 mio. kr. Så man var nødt til at prioritere.

Skanderborg kommunes plan- og tekniksekretariat satte deres udviklingskonsulent på opgaven. Han gik i dialog med Støtteforeningen for at finde frem til, hvordan de 4,6 mio. kr. skulle bruges.

Hylke Skole og Multihus. Til venstre ses den gamle gule skolebygning. Den sorte bygning er den nye skole, der med et fælles indgangsparti forbinder Multihuset, skole og børnehave i murstensbygningen til højre.

Der var desuden overvejelser om, hvordan borgerne selv kunne skaffe flere midler til renoveringen, og hvordan noget af skolebygningen kunne bruges af de mange foreninger i landsbyen.

Bygge nyt i stedet for renovering

De kommunale medarbejdere, skolelederen og nogle frivillige fra styregruppen var i 2014 til et idéseminar i Odense, hvor de fik de ideen til at bygge nyt, i stedet for at forsøge at renovere dele af bygningen.

Det var ønsket, at den nye skolebygning skulle forbinde den gamle skolebygning med børnehaven, som ligger små 20 meter fra skolen.

Hylke Multihus

Ved at bygge en ny skolebygning, som forbandt den gamle skolebygning og børnehavbygningen, ville borgerne få et samlet multihus, hvor børnehave, skole, SFO, ungdomsklub og foreningslokaler lå i samme bygning.

At bygge nyt ville også være meget billigere end at skulle renovere hele den gamle skolebygning.

En af de første projekttegninger over en ny skolebygning. Den nye bygning endte med at blive større, da man rev den lille bygning ned og byggede et fælles indgangsareal.

Styregruppe for Hylke Multihus

Der skulle så findes en struktur for processen, da løsningen ville kræve en politisk godkendelse samt et tæt samarbejde mellem Hylkes foreninger, kommunen og skoleledelsen. I juni 2014 nedsatte man derfor en styregruppe for projektet.

Styregruppen bestod af kommunens udviklingskonsulent, skolelederen og otte aktive borgere fra henholdsvis Landsbyrådet, Støtteforeningen samt idræts- og gymnastikforeningerne.

Fakta om Hylke skole

- En anneksskole under Virring Skole
- Den modtager 0.-2. klasse
- Den rummer 45 elever
- Tre klasselokaler og en SFO

Sammensætningen af styregruppen gjorde, at alle byens aktører i det kommende multihus var involveret i processen. De kunne derfor forventningsafstemme og idéudvikle på ønsker, behov og løsninger til multihuset. At udviklingskonsulenten sad med i styregruppen, betød også, at de frivillige aktører kunne følge med i den kommunale udvalgsproces.

Den kommunale udviklingskonsulent havde sideløbende sat gang i den politiske proces for at få de kommunale udvalg til at godkende nybyg i stedet for den oprindelige godkendte renovering.

Udover at informere om udvalgsprocessen var udviklingskonsulenten også et bindeled til kommunens sekretariater for Børn & Unge, Teknik & Miljø, samt Kultur, Borgere og Planlægning.

Etablering af Foreningen Multihuset

Styregruppen valgte at etablere en forening til at stå for driften af den gamle skolebygning.

Selve etableringen af foreningen Hylke Multihus skete ved et borgermøde i Hylke forsamlingshus i november 2014, hvor planerne for Multihuset blev fremlagt, og der blev afholdt en stiftende generalforsamling.

Udviklingskonsulenten havde inden dette fået afklaret de juridiske forhold omkring en sådan forening, og havde i samarbejde med styregruppen udfærdiget vedtægterne.

Organiseringen betød, at der kunne laves en driftsaftale mellem foreningen, skolen og kommunen. Foreningen betaler for rengøring, varme, vand og elektricitet til skolen, men modtager på samme tid driftstilskud fra kommunens kultur og fritid.

At lave en overordnet forening for hele multihuset betød også, at de kunne søge fondsmidler til renovering af bygningen.

Aftalen med kommunen var og er, at kommunen står for udvendigt vedligehold af den gamle skolebygning, og så står Foreningen Multihuset for driften af bygningen.

Det var derefter op til de forskellige foreninger selv at istandsætte de lokaler, som de fik overdraget.

Varmepumpe i stedet for oliefyr

Sideløbende med etableringen af styregruppen og foreningen Hylke Multihus regnede kommunen på budgettet for at bygge den nye skolebygning.

Varmepumpeløsningen på Hylke Skole

- Kaskadeanlæg med fire varmepumper
- Hver varmepumpe har en effekt på 23 kW
- Hybridløsning hvor oliefyret står standby til spidseffekt

Det eksisterende oliefyr havde ikke kapacitet til at varme en ekstra bygning op, så man skulle finde en ny varmeløsning.

Her kiggede de først på et pillefyr, men investeringen i anlægget ville koste omkring 400.000 kr. Det var der ikke plads til i det allerede meget stramme byggebudget.

I slutningen af 2014 kom et varmepumpefirma (Best Green) på banen med et koncept, hvor bygningsejeren ikke selv skal investere i varmepumpen. Firmaet står således for indkøb og installation af varmepumpen, samt omkostninger til service og vedligeholdelse.

Skolen og Hylke Multihus skulle kun betale et indtrædelsesbeløb, et årligt abonnement og for den varme, de brugte. Herved kunne de forventede 400.000 kr. til varmeløsningen frigives til selve byggeriet af skolen.

Efter grundige overvejelser valgte Skanderborg Kommune, skolen og Foreningen Multihuset varmepumpeløsningen.

Frivilligt arbejde ved bygningen af ny skole

Fra marts 2015 begyndte håndværkerne arbejdet med at bygge den nye skolebygning. Men allerede i februar startede frivillige fra landsbyen byggeprocessen ved at bruge en weekend på at rive en mindre bygning ned.

De frivillige fortsatte med at være en del af byggeprocessen hele vejen igennem. Der var nemlig fra starten sat opgaver af i udbuddet, som frivillige skulle tage sig af for at holde udgifterne nede.

Særligt den bæredygtige varmeløsning med varmepumperne i stedet for oliefyret, ville man gerne efterfølgende integrere i børnenes hverdag. Derfor installerede man en skærm, hvor børn og voksne i Hylke kan følge skolens varme-, vand- og strømforbrug.

Udbredelse af varmepumper i landsbyen

Efter at varmepumperne kom ind i Hylke Skole og Multihus-projektet, spredte løsningen sig i landsbyen. Købmanden, som ligger overfor Multihuset, fik installeret en varmepumpe på abonnement sideløbende med Multihuset.

Året efter indvielsen af Hylke Skole og Multihus afholdt man et informationsmøde på skolen for borgerne om muligheden for selv at bruge varmepumpeløsningen.

Til informationsmødet var både repræsentanter fra Multihusets bestyrelse, varmepumpefirmaet og kommunen samt byens borgere.

Efterfølgende har i alt 14 private huse fået installeret varmepumper på abonnement fra varmepumpefirmaet.

Der er installeret fire varmepumper ved Hylke Skole og Multihus. Det er et kaskadesystem, hvor hver enhed har en effekt på 23 kW.

Ny lokal redningsaktion

I slutningen af 2017 meddelte købmanden, at han ville gå på pension. Der var ikke nogen til at tage over, så en gruppe af beboerne trådte sammen og drev købmandsbutikken på frivillig basis.

Efter et stort arbejde med at drive købmandsbutikken og finde en afløser, overtog en professionel købmand butikken den 2. januar 2019.

Drivkraft / Motivation

Truslen om skolelukning var den brændende platform, mens varmepumpeløsningen var en ny grøn løsning, som frigjorde midler til skolebygningen.

Brændende platform

"Den brændende platform" bag skoleprojektet og varmepumpeløsningen i Hylke var kommunens udmelding af lukning. Varmepumpeløsningen blev valgt, da den ikke krævede investering, men kunne betales via driften. Herved frigjordes økonomi til yderligere bygningstiltag.

Der var således i første omgang ikke fokus på valg af varmepumpe i stedet for oliefyr.

Moderne varmeløsning

Skoleledelsen og multihusets bestyrelse betragtede udelukkende varmepumpen som en ny teknisk løsning, som skulle vurderes på linje med kendt teknologi såsom flisfyr. Og det var den sparede anlægsinvestering på 400.000 kr. som gjorde udslaget.

Med abonnementsløsningen slipper skolen og Multihuset også for at skulle stå for drift af varmepumpeanlægget, da driften er en del af pakken.

Dette betyder, at varmepumpen betragtes som en moderne varmeløsning, som er mere bæredygtig end andre decentrale opvarmningsløsninger som flisfyr eller oliefyr.

Fordele og ulemper ved varmepumpe på abonnement

Fordele

- Det er billigere end at bruge et oliefyr
- Der er mindre arbejde end et pillefyr
- Der er næsten ingen anlægsinvestering
- Man skal ikke have brændsel ved huset
- Man er fri for ansvar for drift og vedligehold

Ulemper

- Der er en begrænsning på temperaturen i centralvarmevandet
- Du ejer ikke selv anlægget

Økonomi og komfort

Den efterfølgende udbredelse af varmeløsning baseret på varmepumper i Hylke skyldes både en bedre økonomi og bedre komfort, da hele driften ligger hos varmepumpefirmaet.

De husstande, som konverterer fra et oliefyr til en varmepumpe, sparer på varmeregningen fra første dag, og de sparer også langt det meste af anlægssummen.

Desuden er der stort set intet arbejde med en varmepumpe, sammenlignet med at have et olie- eller flisfyr.

Lokale forudsætninger

Både skoleløsning, multihus og varmepumpeløsning bunder i Hylkes beboeres vilje og styrker i forhold til at bevare sig selv som et aktivt og attraktivt lokalsamfund.

Aktiv landsby

Hylke bliver af de lokale betegnet som en landsby, der er vant til at være nødt til selv at få tingene gjort. Beboerne er kendt for at være aktive i de lokale foreninger og i kommunal politik. På et tidspunkt i 90-erne var der hele tre kommunale byrådsmedlemmer i landsbyen.

Hylke skole og Multihus

Da skolen var reddet i 2010, og havde fået alt for få midler til at gennemføre ombygningen i 2015, så tog landsbybeboerne selv fat og brugte op mod 10.000 frivillige timer. I alt anslår de, at der har været mere end 100 frivillige inde over projektet i forskelligt omfang.

Tidligere lokale tiltag

Skolen og Multihuset er ikke det første projekt, borgerne i Hylke er gået sammen om at støtte. De har tidligere stået sammen om at redde forsamlingshuset.

I 2013 samlede de 360.000 kr. sammen til et lån til en ny købmand. Et lån som banken ikke ville give.

De har også selv etableret nye tennisbaner i byen, ligesom borgerne i Hylke selv driver byens bibliotek.

Der var således masser af lokale erfaringer at bygge videre på, da skolen var truet af nedlæggelse.

Indgangspartiet giver en fælles adgang til både foreningslokalerne i den gamle skole og til den nye skole samt børnehaven.

Forløb

- Hylke Skole indgår i Skanderborg kommunes sparekatalog i 2010
- Hylke Skole Støtteforening bliver oprettet i 2010
- Skolen bliver taget af sparekataloget i 2010
- Byrådet bevilliger i 2012 4,6 mio. kr. til renovering af skolen i 2015
- Skanderborg kommunes udviklingskonsulent bliver sat på sagen i 2012
- Idéudviklingsmøder 2012 til 2014
- Idé til ny skole og Multihus i 2014
- Etablering af styregruppen i sommeren 2014
- Politisk proces i efteråret 2014
- Stiftelsen af Foreningen Hylke Multihus vinter 2014
- Bygning af ny skole februar til august 2015
- Indvielse 14. august 2015

Lokal sammenhængskraft

Det stærke sociale og aktive netværk i Hylke var en god grobund for at beboerne kunne modgå truslen om skolelukning og vende den til noget positivt.

I Hylke engagerer beboerne sig i de utallige foreninger, som landsbyen har. Folk mødes i multihuset og på sportsbanerne, når de skal hente eller aflevere børn i børnehaven, købe ind, træne i motionsrummet, dyrke sport eller gå på biblioteket.

Det værdsættes, at man dagligt støder på hinanden og siger hej. Det underbygger sammenhængskraften i landsbyen.

Tilstedeværelsen af børnehave, skole og SFO i Hylke betyder også, at der er en god sammensætning af generationer i landsbyen. Børnefamilier vil gerne blive i landsbyen.

Der er også en god blanding mellem tilflyttere og folk, der har boet i landsbyen i flere generationer.

Dette stærke sammenhold var medvirkende til, at varmepumper (på abonnement) er blevet udbredt i landsbyen på baggrund af de gode erfaringer med varmepumperne på skolen og hos købmanden.

Samskabende kommune

Skanderborg Kommune fulgte skoleprojektet i Hylke med stor interesse. Forvaltningen var meget interesseret i at se, hvor langt de kunne komme i samspil med aktive borgere.

Kommunen lægger stor vægt på at gennemføre lokale projekter i tæt samarbejde med de involverede borgere. Målet er at skabe merværdi, at få 1 kommunal krone til at blive til 2 – 3 kroner på borgernes præmisser.

Kommune 3.0

Skanderborg kommunes samskabende tilgang til sit arbejde med lokale projekter er en udmøntning af et strategisk arbejde, kaldt Kommune 3.0.

I Kommunen 3.0 skal den enkelte kommunale medarbejder finde den bedste løsning inden for rammerne i sammenspil med borgerne. Fokus i denne nye måde at arbejde er at finde ressourcerne hos alle, og bringe

mennesker sammen i fællesskaber, som man kan facilitere og støtte.

Skanderborg Kommune har udviklet en ny og målrettet uddannelse, kaldet Playmakeruddannelsen, til dette formål.

Derudover har Skanderborg Kommune lavet en samling af materialer på medarbejderportalen til at støtte den enkelte medarbejder.

Kommunal best practise

- Skab en bred politisk opbakning
- Alloker ressourcer til at hjælpe borgerne
- Giv forvaltningen brede rammer
- Lyt og understøt borgernes ønsker
- Arbejd i borgernes tempo og ikke i kommunalt tempo

Aktører og ressourcer i området

Stærke og aktive beboere i Hylke havde et godt samarbejde med Skanderborg kommune gennem dennes udviklingskonsulent og dertil en god proces med varmepumpefirmaet.

Over 100 landsbybeboere har været aktive i bygningen af den nye skole og renoveringen af multihuset. I det følgende nævnes kun de mest centrale ildsjæle.

Hylke Skole Støtteforening

De aktive i Støtteforeningen fik Hylke skole taget af kommunens sparekatalog og fik senere en bevilling til en renovering.

Formanden

Henrik D. H. Müller var formand for støtteforeningen. Han var på daværende tidspunkt - 2010 til 2015 - byrådsmedlem (S) i Skanderborg Kommune og bestyrelsesformand for Skanderborg Forsyningsvirksomhed.

Henrik Müller har siden 2016 droppet ned på sit politiske og frivillige arbejde. Han er trådt ud af lokalpolitik og fokuserer på sit nuværende job som klimachef i Aarhus kommune.

Henrik Müllers kendskab til den politiske proces og netværk i byrådet har været en klar fordel for Støtteforeningen og landsbyen.

Henrik Müller var formand for Hylke Skole Støtteforening, der fik taget skolen af kommunens sparekatalog.

De andre aktive medlemmer

Støtteforeningens bestyrelse bestod af en kerne af aktive borgere, som gerne ville gøre en særlig indsats for skolen.

Bestyrelsens kompetencer supplerede hinanden godt i forhold til at omfatte viden om kreative processer, aktivt medborgerskab, arkitektur, økonomi og politik.

Der blev fra starten af lagt en klar strategi om at synliggøre de positive effekter af skolen på lokalsamfundet og skabe opbakning til skolen lokalt og i byrådet.

Styregruppens medlemmer

- Sabina Gandrup – Landsbyrådet
- Jan Nielsen - Formand for gymnastikforeningen
- Viggo Rasmussen - Udviklingskonsulent SKB
- Rikke Fredslund Andersen – Støtteforeningen
- Morten Post – Støtteforeningen
- Anna La Cour – Landsbyrådet

Forretningsudvalget for Styregruppen

- Helle Hansen - Formand FU HUGF
- Henrik Müller - Formand støtteforeningen
- Rebecca V. Christensen – Landsbyrådet
- Jette Hedelund – Skoleleder

Arbejdet i støtteforeningen bestod både af koordinering, fundraising og en masse kommunikation både lokalt og nationalt.

Det meste af arbejdet krævede ekstra kræfter og kompetencer fra borgerne i landsbyen, som var rigtig gode til at møde op og bidrage i hele processen.

Da byggeprojektet endelig tog form, drosled Støtteforeningens bestyrelse ned og koncentrerede sig om kommunikation om projektet.

Foreningens rolle er i dag overtaget af styregruppen for Multihuset.

De sidste penge i foreningen blev brugt på en stor byfest ved indvielsen af skolen med koncert for både børn og voksne.

Jette Hedelund er Skoleleder for Virring skole, hvortil Hylke er en anneksskole. Jette var involveret i hele processen for at varetage skolens interesser.

Styregruppen

Styregruppen koordinerede de forskellige aktørers ønsker og aktiviteter omkring tilblivelsen af Hylke Skole og Multihus.

Styregruppen bestod af kommunens udviklingskonsulent, skolelederen og otte aktive beboere fra henholdsvis Landsbyrådet, Støtteforeningen og to forskellige gymnastikforeninger.

Der var her samlet ildsjæle, som tilsammen varetog store dele af beboernes interesser.

Idrætsforeninger havde interesser i at sikre sig gode forhold omkring den eksisterende gymnastiksal og nye faciliteter i Multihuset (den gamle skolebygning).

Skolelederen kom med input til krav til skolens nye bygning samt ønsker til det fælles areal, der forbinder skoledelen og Multihuset.

Styregruppens medlemmer

- Sabina Gandrup – Landsbyrådet
- Jan Nielsen - Formand for gymnastikforeningen
- Viggo Rasmussen - Udviklingskonsulent SKB
- Rikke Fredslund Andersen – Støtteforeningen
- Morten Post – Støtteforeningen
- Anna La Cour – Landsbyrådet

Forretningsudvalget for Styregruppen

- Helle Hansen - Formand FU HUGF
- Henrik Müller - Formand støtteforeningen
- Rebecca V. Christensen – Landsbyrådet
- Jette Hedelund – Skoleleder

Støtteforeningen og det allerede tilstedeværende landsbyråd varetog forældre og børnenes interesser både ift. skolen, men også ift. Multihuset.

Frivillige omkring Hylke Skole

Også rigtig mange almindelige beboere hjalp på forskellige måder. Til det formål oprettede de en frivilligbank, hvor opgaver, der skulle laves, blev sat op, så folk kunne byde ind på dem.

Der blev afholdt de en arbejdsweekend forbeholdt landsbyens kvinder. Her deltog 10-12 kvinder, som satte 160 kvm. lyddæmpende plader op i den nye bygning.

Det gamle slidte trægulv i gymnastiksalen blev slebet og lakeret af en af skolebørnenes far, som arbejder som gulvsliber. Han syntes at gymnastiksalen også skulle fornyes og brugte en weekend på at slibe og lakere gulvet gratis.

Irma Christensen er både en varmepumpekunde og en af Hylkes ildsjæle. Irma er kasserer i foreningen Hylke Multihus, og så var hun primus motor i den forening, som drev købmandsbutikken i et år, indtil de fandt en ny købmand, der ville tage over.

Varmepumpekunderne

Da Hylke Skole og Multihus havde fået installeret en varmepumpe på abonnement, gik snakken om, hvor god den var i gang.

Efterfølgende fik købmanden også installeret en varmepumpe, ligesom flere private kom til efter at have set løsningen fungere fint på skolen og hos købmanden. Varmepumpevirksomheden har i 2018 20 private kunder i landsbyen.

Udviklingskonsulenten

Viggo Rasmussen er udviklingskonsulent i Skanderborg Kommunes center for Plan og Byudvikling.

Viggo Rasmussen fik, efter at byrådet havde bevilliget penge, til renovering af Hylke skole, til opgave at få renoveringen iværksat.

Her indgik han i et konstruktivt samarbejde med Skolelederen i Hylke og de frivillige i Hylke skoles støtteforening.

Viggo Rasmussen hjalp bl.a. landsbybeboerne med at oprette foreningen Hylke Multihus, som står for driften af multihuset. Han var også arkitekt bag samarbejdsaftalen mellem kommunen, skolen og Hylke Multihus foreningen.

Varmepumpevirksomheden

Best Green har installeret varmepumper i Hylke Skole og Multihus, hos købmanden og i ca. 20 huse i Hylke.

Virksomheden er bosiddende i Horsens og havde sit udgangspunkt i det midtjyske.

Best Green blev stiftet i 2015 af Fonden Insero og havde med sin placering i Horsens sit udgangspunkt i det midtjyske. Fonden ønskede et selskab, der skulle fungere som

Skanderborg Kommunes udviklingskonsulent, Viggo Rasmussen. Han spillede en stor rolle i tilblivelsen af Hylke Skole og Multihus ved bl.a. at være bindeled mellem kommunen og borgerne.

pionervirksomhed inden for salg af varme på abonnement til husstande uden for den kollektive forsyning baseret på varmepumper.

Best Green har nu fået markedsgjort sin forretningsmodel og er i gang med at ekspandere til hele landet.

Økonomi

Bygningen af den nye skole og renoveringen af Multihuset er blevet finansieret gennem en kommunal bevilling, frivilligt arbejde, en lokal indsamling, fondsmidler og en varmepumpeløsning på abonnement.

Hylke Skole og Multihus

Kommunen bevilgede som nævnt 4,6 mio. kr. til skoleprojektet. Derudover indgik salget af det gamle bibliotek, som lå i Villa Solvang. Det blev sat til salg, og 425.000 kr. af provenuet gik til Multihuset.

Støttebidrag fra foreninger

- Hylke Ungdoms- og Gymnastikfor. kr. 100.000
- Gymnastikafd. kr. 50.000
- Fodboldafd. kr. 25.000
- Ungdomsklub kr. 12.500
- Hylke Sportens Venner kr. 12.500
- Landsbyrådet kr. 10.000
- Motionscenter kr. 7.500
- Skolens Støtteforening kr. 10.000
- Banko kr. 2.500

I alt. kr. 230.000

Fondsmidler

Dette var imidlertid ikke nok til at gennemføre projektet, så styregruppen og udviklingskonsulenten søgte derfor flere penge fra fonde. De fik bl.a. 30.000 kr. fra Skanderborg Kommunes Landdistriktspulje, og 80.000 kr. fra kommunens Skønpulje. Disse penge gik til et inspirerende udeområde, da legepladsen var nedslidt.

Herudover fik Multihuset 180.000 kr. fra Lokale- og Anlægsfonden til ombygning og indretning. Velux-fonden bidrog også med 10.000 kr. til en storskærm.

Indsamling

95.000 kr. til Multihuset og udenoms arealerne er kommet fra indsamlinger bl.a. ved at sælge støtte T-shirts, mursten og OK benzinkort.

Derudover kom et væsentligt støttebidrag fra landsbyens foreninger på i alt 230.000 kr.

Frivillige timer

Landsbyens beboere medfinansierede desuden bygningen af den nye skole og renoveringen af Multihuset ved at lægge et enormt stort antal frivillige arbejdstimer.

De regner med, at de har lagt et sted omkring 10.000 frivillige timer i projektet.

Det har været alt fra organisering til nedrivning af gamle skure, bygge med på den nye skole, male vægge i Multihuset og opsætning af nyt loft i aktivitetsrummet.

Varmepumperne

I 2016 oprettede Energistyrelsen en støtteordning til at løbe varmepumper på abonnement i gang. Multihuset og de første private abonnementskunder i Hylke var med i Energistyrelsens demonstrationsordning, og skulle kun betale et engangsbetrag på 19.995 kr. for at få installeret en varmepumpe.

Fakta om varmepumper

Varmepumper flytter energi fra omgivelserne til husets opvarmningssystem. Det vil sige, at pumpen tager varme fra f.eks. udeluft eller jord og overfører den til radiatorer eller gulvvarme eller blæser den direkte ind som varm luft.

I varmepumpen foregår overførslen af energi ved, at et kølemiddel skiftevis fordamper og kondenserer. Processen svarer til den, der foregår i et køleskab - med den forskel, at en varmepumpe fører varmen ind i dit hus, mens et køleskab fører varmen ud af skabet.

Kilde: Energiministeriet.

Resultater

Via ca. 10.000 frivillige arbejdstimer og over 100 forskellige beboeres indsats, lykkedes det Hylke at få en ny skole og at omskabe den gamle skole til et levende multihus. Det har skabt et samlingspunkt for beboerne samt styrket sammenholdet i landsbyen og skabt et udstillingsvindue for private varmepumpeaftaler på abonnement.

Imponerende skole og Multihus

Det er lykkedes landsbyen ved fælles hjælp at få skabt et unikt samlingspunkt i byen ved oprettelsen af Hylke Multihus.

Fakta om Multihuset

- Bibliotek
- Gymnastiksal
- Mødelokale
- Spinninglokale
- Fitnesscenter
- Værkstedlokaler
- Ungdomsklub

Multihuset indeholder bibliotek, en hyggelig café, Det Kreative Univers, stort træningscenter, nyt spinning lokale med 23 cykler, gymnastiksal til idræt og leg, et stort klublokale til både livsnydere og ungdomsklubben, et mindre møderum til f.eks. foreningsmøder samt et stort indgangsparti med plads til masser af aktivitet.

Hylke Multihus rummer derudover også daglig brug af børnehaven Tusindfryd, Hylke Skole & fritidsordningen.

Multihuset er et godt eksempel på, hvordan forskellige funktioner og målgrupper kan tænkes sammen og derved understøtte hinanden til et godt fællesskab i en mindre landsby.

CO₂-besparelser

I 2019 havde Hylke skole, købmanden og 20 private husstande skiftet til en varmepumpe.

Allerede på det første år, 2016-2017, har Hylke udfaset over 30 % af sit olieforbrug. Og det første år har Hylke samlet opnået en besparelse på over 140.000 kr. på varmeregningerne samt en reduktion på omkring 100 tons CO₂ sammenlignet med tidligere års forbrug.

Hylke Skole

Varmepumpen på Hylke Skole vil reducere CO₂-udledningen med 70 pct. i forhold til skolens tidligere varmeløsning, som var et oliefor.

Grunde til, at projektet lykkedes

Motiverede og vedholdende ildsjæle

- På baggrund af et godt, stærkt og aktivt sammenhold i Hylke, kunne særligt aktive ildsjæle drive processen frem igennem flere år
- De var drevet af hele Hylkes vilje til at bibeholde den lokale skole

Stærk sammenhængskraft

- Beboerne er vant til at lave projekter sammen såsom tennisbaner
- Beboerne har det generelt godt sammen socialt og har et stærkt og levende foreningsliv

Kommunal opbakning

- Aktiv udviklingskonsulent, som fandt løsninger og agerede bindeled til forvaltningen
- Hylke havde stor politisk opbakning i kommunen fra borgmesteren og relevante udvalg

Anbefalinger

Læs seks anbefalinger til, hvordan man lokalt kan gennemføre succesfulde omstillingsprojekter. De er blevet til på baggrund af denne case og de syv andre cases, der indgår i projektet Grøn Succes – lokal omstilling der rykker.

1. **Fælles vision:** Opstil i fællesskab en vision for projektet, som flest mulige i lokalområdet finder spændende. Visionen kan være et modsvar til en udefrakommende udfordring eller ønsket om at styrke sammenholdet i lokalsamfundet, iværksætte en lokal bæredygtig udvikling eller tiltrække nye og ressourcestærke beboere m.m.
2. **Organisering af projektet:** Kortlæg hvordan projektet organiseres bedst. Er der allerede et lokalråd, et skoleråd, en brugsforening eller andet formaliseret samarbejdsform, som projektet kan placeres hos, eller skal der oprettes en ny projektorganisation?
3. **Kortlæg de lokale ressourcer:** Hvem vil være oplagte at inddrage i projektorganisationen? Hvem har tid, relevant erfaring, opbakning lokalt osv. Husk også de små, men vigtige bidrag, som at bage en kage og lave kaffe og gå rundt med indkaldelser. Fordel rollerne i projektet så bredt som muligt i forhold til viden, engagement, tidsmæssige muligheder osv.
4. **Byg oven på en succes:** Det kan være et projekt, som man i lokalsamfundet har arbejdet sammen om tidligere fx etablering af fælleshus, idrætsfaciliteter, renoveringsprojekter m.m., som har givet viden, socialt netværk, identitet eller styrke og dermed kan danne grobund for nye projekter.
5. **Åben og involverende proces:** Sørg for en åben og bredt involverende og informerende proces, hvor der skabes en så bred lokal opbakning til det grønne omstillingsprojekt som muligt. Markedsfør betydningen af projektet - herunder behovet for at have noget at samles om lokalt.
6. **Aftal samarbejdsform med kommunen:** Sørg for, at kommunen inddrages tidligt i projektet bl.a. ved at skitsere projektets vision i forhold til politikere og embedsmænd. Sørg for at afstemme med kommunen, hvordan projektet skal køres. Det er ikke godt, hvis de lokale aktører forventer for meget af kommunen, og heller ikke godt, hvis kommunen lægger sin arbejdsform ned over hovedet på de lokale aktører.

GRØN SUCCES

LOKAL OMSTILLING DER RYKKER

Yderligere information

Hvis du vil vide mere om grønne omstillingsprojekter, kan du kontakte Det Økologiske Råd på tlf. 33 15 09 77 eller læse mere på vores hjemmeside www.ecocouncil.dk.

Er du interesseret i at vide mere om at bygge en ny lokal skole og et multihus, kan du kontakte Foreningen Hylke Multihus og/eller udviklingskonsulent, Viggo Rasmussen.

Hvis det drejer sig om information og rådgivning om specifikke forhold i din kommune, er det en god idé at kontakte din egen kommune for at høre, hvilke muligheder der er.

For yderlig information om varmepumper på abonnement, kan du kontakte den omtalte virksomhed i denne casebeskrivelse, Best Green, eller nogle af de andre virksomheder, der tilbyder samme type løsning.

ISBN: 978-87-93630-06-2

Det Økologiske Råd, juni 2019

Dette casestudie er gennemført af Det Økologiske Råd som led i projektet Grøn Succes – lokal omstilling der rykker.

Projektet er gennemført i perioden medio 2018 til medio 2019 i et samarbejde med *Samsø Energiakademi* og *Videncenter for Energibesparelser i bygninger / Teknologisk Institut Taastrup*.

Projektet er finansieret af Energifonden.

Hvis du vil vide mere, kan du gå ind på Det Økologiske Råds hjemmeside for projektet på:

www.grønsucces.dk

Det Økologiske Råd er en uafhængig miljøorganisation, der arbejder for at fremme en grøn og bæredygtig omstilling af samfundet. Vi arbejder med et bredt felt af emner indenfor miljø- og klimaområdet, hvor vi bidrager med viden og realistiske løsninger.

Citering, kopiering og øvrig anvendelse af notatet kan frit foretages med angivelse af kilde.

www.ecocouncil.dk